

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

**ЛЕСЯ УКРАЇНКА І СУЧАСНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ ДИСКУРС**

Матеріали Всеукраїнської наукової інтернет-конференції,
присвяченої 150-річчю від дня народження Лесі Українки

23 лютого 2021 р.

Чернівці
Чернівецький національний університет
2021

УДК 811.162.2:033.086
ББК 81.411.1 -923.21 П-693
Ш-124

Леся Українка і сучасний гуманітарний дискурс: матеріали Всеукраїнської наукової інтернет-конференції, присвяченої 150-річчю від дня народження Лесі Українки. Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2021. 116 с.

ISBN 976-966-423-375-7

У збірнику репрезентовано матеріали Всеукраїнської наукової інтернет-конференції „Леся Українка і сучасний гуманітарний дискурс”, присвяченої 150-річчю від дня народження відомої української письменниці Лесі Українки, що відбулася 23 лютого 2021 р. на філологічному факультеті Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Для науковців, учителів, студентів – усіх, кого цікавлять питання ідіостилю Лесі Українки, дискурсивно-жанрових виявів її творчості, літературознавчої рецепції, гуманістичних ідей та дидактики.

The materials of the All-Ukrainian Scientific Internet Conference „Lesya Ukrainka and Modern Humanitarian Discourse”, dedicated to the 150th anniversary of the famous Ukrainian writer Lesya Ukrainka are represented in the collection. It took place on February 23, 2021 at the Faculty of Philology of Chernivtsi National University named after Yuri Fedkovych.

For scientists, teachers, students – all who are interested in the idiosyncrasy of Lesya Ukrainka, discursive-genre manifestations of her work, literary acceptance, humanistic ideas and didactics.

Редакційна колегія: *Світлана Шабат-Савка* (науковий редактор), д. філ. н., проф.; *Іванна Струк*, к. філ. н., асист.; *Галина Тесліцька*, к. філ. н., асист.

УДК 811.162.2:033.086
ББК 81.411.1 -923.21 П-693

ISBN 976-966-423-375-7

© Чернівецький національний університет”, 2021

ІНТЕНЦІЙНИЙ ДІАПАЗОН ЕПІСТОЛЯРІЮ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Алла Антофійчук

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри сучасної
української мови Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
avonofaga@ukr.net*

У різних типах листів зrealізовано різні я-інтенції епістолярної мовної особистості: подяки, прохання, привітання, віншування, вибачення тощо. У ракурсі нашого дослідження – товариський епістолярій Лесі України, що позначений поліінтенційним характером, адже, окрім основної інтенції епістолярного дискурсу – я-інтенції інформування, у ньому закумульовані й інші я-інтенційні вияви.

Я-інтенція подяки в епістолярії Лесі України здебільшого оформлена експресивними конструкціями, в яких вдячність виражено не лише традиційними лексемами на позначення подяки (**дякую, спасибі, вдячна**), а й поєднанням їх із прислівниками, що підсилюють почуття вдячності адресанта епістолярного мовлення епістолярному адресатові (**дуже, щиро, красно, найсердечніше**): *Одержала я твій лист і найсердечніше дякую за нього* [1, с. 35]. Прийом повтору цих підсилювальних компонентів додає емоційно-експресивної наповненості етикетним формулам подяки: *Дуже-дуже дякую тобі за посилку* [2, с. 221].

Я-інтенції побажання зrealізовано здебільшого у завершальних компонентах листа, що є типовим для структури епістол. У структурі цих висловів емоційно-експресивні оцінні лексеми, різні за частиномовною приналежністю (прикметникові, іменникові, прислівникові, дієслівні, вигукові), а також типізовані побажальні конструкції української мови. Вислови – маркери я-інтенцій побажання – функціонують в епістолярному мовленні Лесі України здебільшого у поєднанні з іншими етикетними формулами (звертальними, прощальними): *Високошановний Михайле Петровичу! Засилаючи своє вітання сердечне в сей веселий день, бажаю*

Вам здоров'я, сили та віку довгого, щоб ми ще довго бачили Вас на роботі у першій лаві працівників наших [1, с. 232].

Особа адресата та тип листа є найголовнішими критеріями добору типових етикетних і нестандартизованих лінгвістичних засобів епістолярного дискурсу для вербалізації я-інтенції вибачення, яка репрезентована в епістолярії Леся Українки лексемами ***вибачте, вибачайте, пробачте, прости, простіть, даруй, даруйте*** та ін., які нерідко письменниця нерідко вживає у поєднанні з формулами прохання: ***Дуже прошу вибачити мені, що вже вдруге завдаю Вам такий клопіт*** [1, с. 319]. Я-вислови прохання досить часто супроводжуються етикетними формулами ***будьте ласкаві, коли можна, майте ласку***. Вживання лексем на позначення вибачення у поєднанні з інтимізуючими прикметниками чи прислівниками додають епістолярній комунікації підкресленої ввічливості: ***...Либонь, знула я Вас тими коректами? Вибачайте ласкаво!*** [2, с. 135]. Варто відзначити асиметрію змісту та форми у таких висловах, тобто я-інтенцію вибачення представляють мовні засоби я-інтенції прохання із семантикою наказу.

Комунікативна я-інтенція прохання напряму пов'язана із вибаченням. Леся Українка завжди просить пробачення в епістолярного адресата за завдані клопоти, пов'язані з її проханням. Вибір етикетних формул прохання залежить від конкретних комунікативних ситуацій, здебільшого це лексеми ***прошу, дуже прошу***. Нерідко я-інтенції прохання вербалізовані питальними конструкціями: ***Чи не міг би любий хтось виїхати напроти когось днів на два*** [2, с. 364].

Саме комунікативна інтенція формує інформаційне поле епістолярного дискурсу, ядром якого є конкретна я-інтенція автора.

Список використаної літератури

1. Українка Леся. Зібрання творів: У 12-ти т. К.: Наукова думка, 1978. т. 10. 1978. 544 с.
2. Українка Леся. Зібрання творів: У 12-ти т. К.: Наукова думка, 1978. т. 11. 480 с.